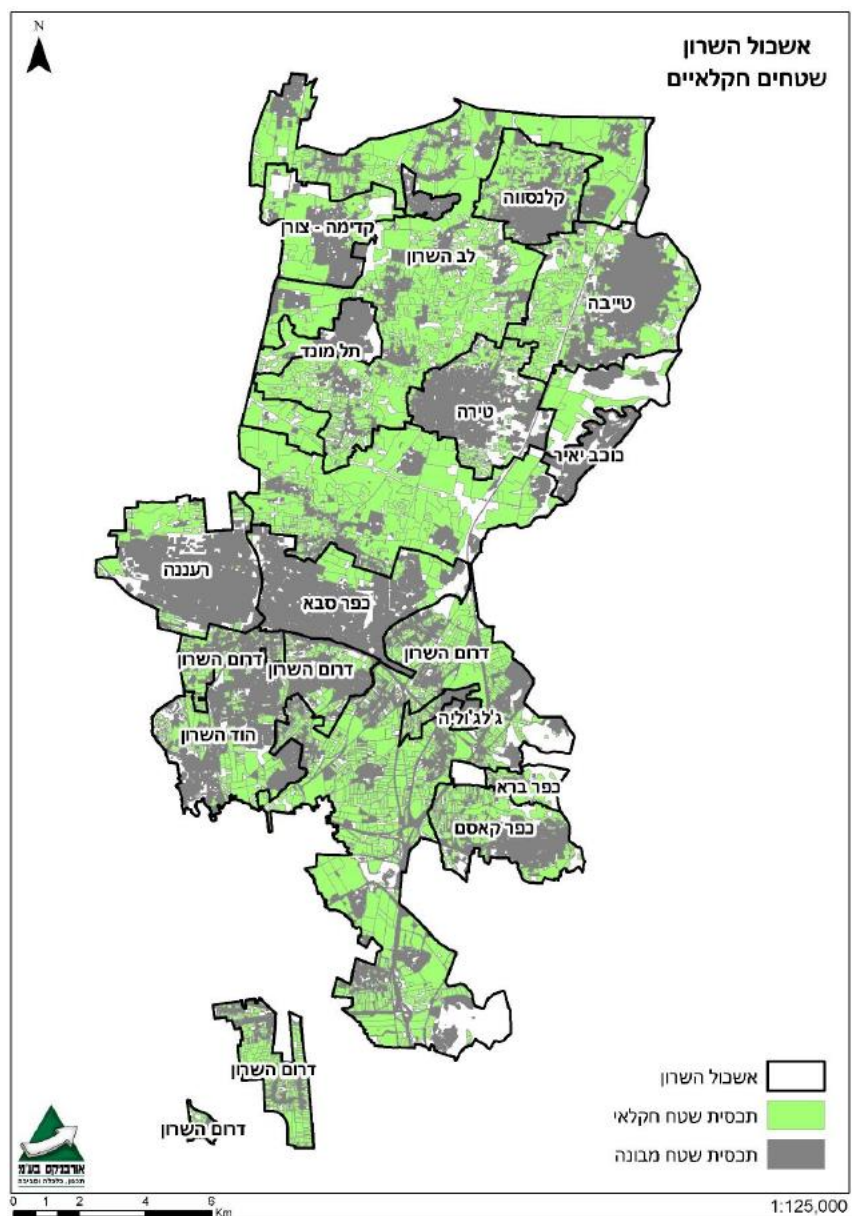

מבוא

אשכול השרון מונה ארבע-עשר רשויות, בניהן הערים; כפר-סבא, רעננה, הוד השרון, טייבה, כפר-קאסם, קלנסווה. מועצות מקומיות; קדימה צורן, תל-מונד, כפר-ברא, גילגולה, כוכב יאיר – צור יגאל ושתי מועצות אזוריות; דרום השרון ולב השרון. ולפי מפת השטחים החקלאיים באשכול שנערכה ע"י חברת אורבניקס לאשכול יש אופי חקלאי מובהק.

שם הרשות	מדד חקלאות	ענפי חקלאות עיקריים
גילגוליה	במידה נמוכה מאוד	מטעים
דרום השרון	במידה גבוהה	מטעים, ירקות, לולים, רפתות
הוד השרון	במידה בינונית	לולים
טייבה	במידה בינונית	מטעים
טירה	במידה בינונית	מטעים, ירקות
כוכב יאיר – צור יגאל	אין	—
כפר-ברא	במידה נמוכה	מטעים, ירקות
כפר-סבא	במידה נמוכה מאוד	ירקות
כפר-קאסם	במידה בינונית	דירים
לב השרון	במידה גבוהה	מטעים, ירקות, לולים, רפתות, פרחים
קדימה צורן	במידה בינונית	לולים, פרחים
קלנסוואה	במידה בינונית	מטעים, ירקות
רעננה	במידה בינונית	לולים, מטעים, ירקות
תל-מונד	במידה בינונית	לולים

החקלאות היא צורך קיומנו אך היא נושאת גם עלויות חיצוניות המהוות מפגעים ומטרדים סביבתיים כגון זיהום קרקע, מים ואויר, דלדול קרקעות, הגדלת סכנת התחלואה לאדם ולחי ולעיתים גם פגיעה במגוון ובמארג האקולוגי שנמצא בשטח החקלאי וסמוך אליו.

כפועל יוצא של הפעילות החקלאית נוצרים תוצרי לוואי המוגדרים לעיתים כפסולות. בניהול ובטיפול נכון במשאבי הפסולת ניתן לנצל את רובם כחומרים בעלי ערך כלכלי. מסמך זה מסתכל על הפסולות כתוצרי לוואי וכמשאב כלכלי. כיום חלק מתוצרי הלוואי לא מטופל כראוי בין היתר בשל העדר תשתיות לאומיות, אזוריות ומקומיות מתאימות. במסמך זה מרוכזים אומדנים כמותיים ועדכניים של כל סוגי תוצרי הלוואי בחקלאות ישראל, מוצגים פתרונות קצה אפשריים לכל תוצר, מובאות אפשרויות לפתרונות קצה שונים, מוצגת היכולת הפוטנציאלית של קרקעות החקלאות לקלוט חזרה את כלל הפסולות האורגניות בארץ ומוצג ניתוח כלכלי של עלות הטיפול בתוצרי הלוואי השונים¹.

על-פי נתוני משרד החקלאות ומשרד הגנת הסביבה, כ- **11,000 טון פסולת חקלאית אי-אורגנית בשנה לא מטופלת כראוי**, כלומר נשאת מושלכת בשטחים פתוחים או נשרפת בניגוד לחוק.

שריפה פסולת חקלאית אי-אורגנית בצורה לא מבוקרת ולא חוקית, לרוב כוללת בתוכה פסולת פלסטיק ולפעמים אריזות של חומרי הדברה וחומרים מסוכנים. שריפת פסולת כזו גורמת לפליטה לאוויר של חומרים מסוכנים לסביבה שעשויים לגרום לשלל בעיות בריאותיות לאדם ולחי (פגיעה נשימתית, התפתחות מחלות סרטניות, בעיות בכבד ועוד). בנוסף, השריפה עלולה לגרום מפגע ריח קשה לתושבים הגרים סמוך לאזור החקלאי. מעבר לכך, השריפות יכולות ליצור זיהום מי תהום ונחלים סמוכים².

¹ מתוך: תוצרי לוואי בחקלאות ישראל, 2015, הגנ"ס, עמ' 16
² שריפת פסולת חקלאית אי-אורגנית בישראל, סקירת התופעה ופתרונות אפשריים, הפורום לישראל ירוקה פברואר 2020

על פי נתוני המשרד להגנת הסביבה, בישראל מיוצרים מדי שנה כ-700,000 טון פסולת צמחית, 450,000 טון פסולת אורגנית מבתי צמיחה וכ-25,000 טון של פסולת פלסטיק משימוש חקלאי.³

בשנת 2017 התקבלו במשרד להגנת הסביבה יותר מ-5,000 פניות בנוגע למפגעי זיהום אוויר כתוצאה משריפות של פסולת, אשר יותר מ-50% מהן התרחשו בשטחים פתוחים. קשה להעריך מהו אחוז שריפות הפסולת החקלאית מתוך כלל השריפות, אולם ההנחה היא כי מדובר באחוז משמעותי וכי בשנים האחרונות התגברה באופן משמעותי התופעה, אשר גורמת למפגעים קשים של זיהום אוויר וריח, המהווים סכנה בריאותית חמורה⁴

ע"פ הערכת המשרד, כ-70% מפסולת הגזם ו-44% מפסולת הפלסטיק אינן מטופלות בצורה נאותה.⁵

בהיעדר איסוף של פסולת הפלסטיק, לא קיימים בסביבתם הקרובה תחנות מעבר או מתקני קצה אליהם ניתן להעביר את הפסולת. חקלאים אלו ציינו כי ללא תמיכות בחקלאים או ברשות המקומית לטובת הקמת מתקני טיפול ותחנות מעבר, ו/או חיוב הרשות המקומית לאפשר תשתית טיפול אלו, לא ניתן לצפות מהחקלאי לוודא טיפול נאות בפסולת.⁶

בדוח תלונות הציבור שנכתב ע"י עמותת אזרחים למען אוויר נקי בשנת 2019 נמצא כי אזור אשכול השרון מוביל בפער ניכר בכמות התלונות על מפגעי הריחות:⁷

חלוקה גאוגרפית		
אזור	יישובים שמהם התקבלו דיווחים	מספר דיווחים
דרום השרון	כפר סבא, הוד השרון, ראש העין, טייבה, כפר קאסם, קלנסווה, כוכב יאיר צור יגאל, צור יצחק, מתן, נירית, אלישמע, צור נתן, שדי חמד, שער אפרים, תנובות	5198
מערב השומרון	אורנית, אלפי מנשה, מעלה שומרון, סלעית, צופים, קרני שומרון, שערי תקווה	833
נתניה והסביבה	נתניה, כפר יונה, קדימה-צורן, עין שריד	442
צפון השומרון	ריחן, שקד	402
פתח תקווה	פתח תקווה	330
חבל מודיעין	מודיעין-מכבים-רעות, שוהם	311
הגליל המערבי	נהריה, עברון, טל-אל, שמרת	238
בנימין	ניל"י, נעלה, עפרה, טלמון	65
בקעת הירדן	יפית, פצאל, גיתית, משואה, מכורה, רועי, תומר	38
השפלה	רחובות, נס ציונה, רמלה, באר יעקב	34
צפון השרון	פרדס חנה-כרכור, זכרון יעקב, בנימינה-גבעת עדה, חריש, מצפה אילן	26
הקריות	קרית מוצקין, קרית ים	6
ירושלים	הר גילה, עלמון	5
עמק יזרעאל	שדה יעקב, אחוזת ברק	4
הגליל התחתון	נצרת, עצמון שגב	3
תל אביב	תל אביב-יפו	1
סה"כ		7936

³ מתוך: דוח הערכת השפעות רגולציה, הסדרת הטיפול בפסולת חקלאית – גזם ופלסטיק, ינואר 2019, הגני"ס, עמוד 3

⁴ שם

⁵ שם עמוד 11

⁶ שם עמ' 17

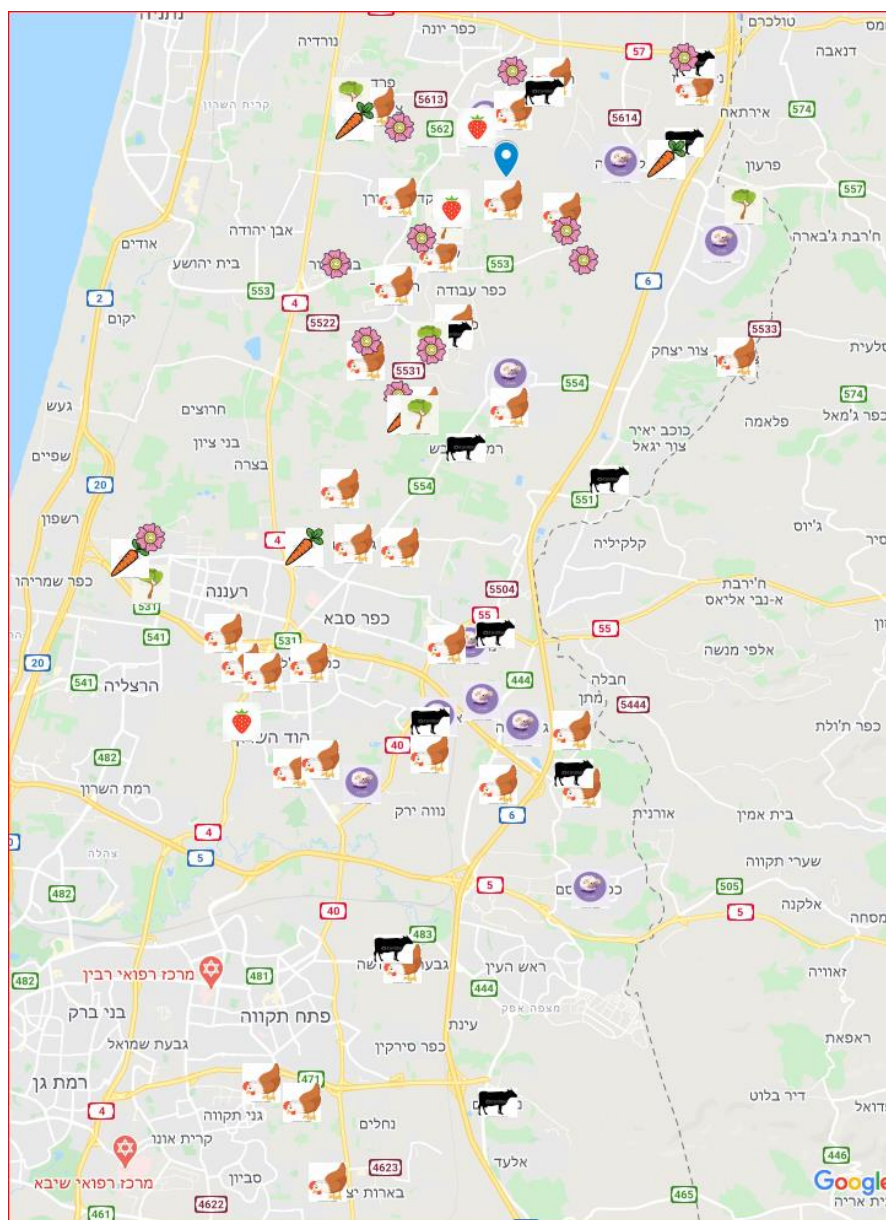
⁷ מתוך: דוח תלונות הציבור, עמותת אזרחים למען אוויר נקי 2019 / www.facebook.com/clean.air.israel

דיווחים על ריחות נלווים לריח השריפה	
ריח נלווה	מספר דיווחים
ריח כימי	3412
ריח ביוב	254
ריח לולים	36
ריח דישון	6
סה"כ דיווחים שבהם נלווה ריח נוסף*	3465

נתוני בסיס אודות מצב כל אחת מהרשויות המקומיות הרלוונטיות לבקשה, נכון לתאריך 1.1.2020, לרבות, כמויות פסולת חקלאית, פסולת צמחית, פסולת פלסטיק חקלאית ופסולת חקלאית מבעלי חיים.

נתוני הבסיס מפורטים בשני מסמכים המצורפים להלן :

1. מפה - להלן
2. מסמך אקסל אשר מפרט פר ישוב/ רשות את סוגי הפסולות בטון בשנה – נספח א'

ללינק למפה המפורטת שבה קיימים כל הנתונים (ראשי בע"ח ודונמים) יש ללחוץ [כאן](#)

מקרא:

ירקות		דיר	
פרחים		לול	
מטעים		רפת	
תות			

להלן סיכום נתוני הבסיס :

- **רפתות** - סה"כ בשטחי האשכול יש בכ 10 ישובים הנמצאים בשטחי מועצות האזורית לב השרון ודרום השרון. המכילים רפתות בהן מגדלים 4600 פרות שעיקר גידולן הוא לצורך תנובת חלב, המייצרים כ 99,000 מ"ק פרש ו 32 טון פסדים בשנה.
- **לולים** - בשטחי האשכול ישנם 31 ישובים וערים (רעננה, הוד-השרון, תל-מונד, קדימה צורן, טירה) בהם קיימים לולים, סך ראשי הלול עומד על 1,476,650 שמייצרים 44,299 מ"ק פרש ו 218.544 טון פסדים בשנה.
- **דירים** - באשכול קיימים דירי כבשים ב כ – 7 ישובים ו 5 ערים ומועצות בניהן כפר-קאסם, טירה, קלנסווה, טייבה וג'לג'וליה. סך ראשי הכבשים עומד על 2940 המייצרים 1,958 טון פרש בשנה ו 8 טון פסדים בשנה.

הדירים כמו הלולים מהווים אף הם מפגע חמור בנושא הטיפול בפסדים כאשר אלו מושלכים לא אחת ברחובות העיר או בצדדיה ורבות הפעמים שהפסדים נשרפים ומהווים מפגע ריח.

גידולים צמחיים :

- **פרחים** – סך דונם הפרחים עומד על 4,604 הנפרסים על פני 13 ישובים
- **ירקות** – מעל ל 8683 דונם גידולי ירקות בהם גם גידולים בחממות ושדות תות ברוב גידולי הירקות והפרחים יש שימוש בפלסטיק ולכן הפסולת המוערכת עומדת על 5,600 טון פלסטיק בשנה.
- **מטעים והדרים** – 64,884 דונם – בעיקר בטירה ובטייבה

פירוט המתקנים הקיימים והנדרשים במרחב המבקש וסביבתו על מנת לאפשר מענה כולל, כחלופה להטמנת פסולת חקלאית.

מתקנים קיימים לטיפול בפסולת חקלאית במחוז מרכז:

1. מתקן טיפול בפסולת חקלאית (במטב"ח) בעמק חפר מטפל בזבל רפתות רטוב וזבל עופות.
  2. קומפוסט עמק חפר גיל פלוטקין
  3. קומפוסט אור בבקעת הירדן.
- שני המתקנים מרוחקים מהאשכול

בשטח האשכול

4. קיים מתקן מחזור פלסטיק, פלסט-כס בקלנסווה, המתקן יושב על שטח של שלוש דונם, הוא מקבל פלסטיק חקלאי מהחקלאים הנמצאים בסביבתו. אין מדובר במתקן קצה, הפלסטיק נארוז ונשלח למדינות מעבר לים.

כפי שניתן לראות אין מתקני קצה בתחומי האשכול לפסולת החקלאית

פירוט המתקנים הנדרשים במרחב:

ישנם ארבעה צרכים מובהקים לטיפול בפסולת באשכול:

1. מתקן לטיפול בפסדים, שאינם מטופלים היום כראוי ומהווים מפגע סביבתי ובריאותי.⁸ לאור כמות הלולים והדירים הקיימים באשכול ולאור זאת שאין פתרון לבעיית הפסדים מדובר בבעיה מן המעלה הראשונה. אין בתחום האשכול וגם לא מחוצה לו מתקן לטיפול בפסדים הבעיה היא בעיה משותפת לכל היישובים:
2. מתקן לטיפול בפרש בעלי חיים – בעדיפות למתקן ביוגז להפקת אנרגיה
3. מתקן לטיפול בגזם החקלאי ותוצרי לוואי מהצומח.⁹
4. מתקן קצה לטיפול בפלסטיק חקלאי – בחינת אפשרות להרחבת המתקן הקיים בקלנוסה והסבתו למתקן קצה.

פירוט של כלל התמיכות ו/או התקציבים ו/או מקורות מימון אחרים, שניתנים בהווה ו/או ניתנו בחמש השנים האחרונות לפני פרסום קול קורא זה, עבור.

לא התקבלו תמיכות בגין פרויקטים לטיפול בפסולת חקלאית בחמשת השנים האחרונות

---

⁸ מתוך: מסמך תוצרי הלוואי בחקלאות ישראל, אוקטובר 2015 עמוד 12
⁹ שם, עמ' 13

רשימת ופרטי בעלי תפקידים רלוונטיים באיגוד/אשכול ובכל רשויות הרלוונטיות הבקשה.

שם הרשות	נציג/ה	תפקיד	מייל	נייד
אשכול השרון	נירית טירי	מנהלת פרויקטים	niritt@esharon.co.il	050-5553938
גיליוליה	עו"ד רנא דאבר	מיצוי משאבים	Yosef@jaljulye.muni.il	052-8016950
דרום השרון	ליאור גפן	סגן מנהל אגף תפעול	Liorg@dsharon.org.il	052-7589204
הוד השרון	אייל גנות	מנהל מחלקת תברואה	EyalGa@hod-hasharon.muni.il	054-783-4440
טייבה	מוראד שיח יוסף	מנהל היחידה הסביבתית טייבה	morad@taibeh.muni.il	054-3355152
טירה	זאביק זפט	עוזר גזבר	zevik@tira.muni.il	052-5531583
קדימה-צורן	שלומי מוכתר	סגן ראש המועצה	shlomi@kadima-zoran.muni.il	050-623-4042
לב השרון	ציון דוד	מנהל היחידה לאיכות הסביבה	zion@LEV-HASHARON.COM	053-774-0839
רעננה	אורן תבור	מנהל היחידה הסביבתית רעננה	orenta@raanana.muni.il	052-6010107
תל מונד	דדי דהן	מנכ"ל תל מונד	dedi@tel-mond.muni.il	052-3322777